Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

29. jaanuar 2013 *

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika — Iraani suhtes võetud piiravad meetmed, mille eesmärk on tõkestada tuumarelvade levikut — Rahaliste vahendite külmutamine — Põhjendamiskohustus — Kaitseõigused — Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele — Ilmne hindamisviga

Kohtuasjas T-496/10,

Bank Mellat, asukoht Teheran (Iraan), esindajad: *solicitor* S. Gadhia, *solicitor* S. Ashley, D. Anderson, *QC*, ja *barrister* R. Blakeley ning hiljem *barrister* R. Blakeley, *solicitor* S. Zaiwalla, ja M. Brindle, *QC*,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Bishop ja A. Vitro,

kostja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: S. Boelaert ja M. Konstantinidis,

menetlusse astuja,

mille ese on nõue tühistada nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP (ELT L 195, lk 39), nõukogu 26. juuli 2010. aasta rakendusmäärus (EL) nr 668/2010, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 423/2007 (mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artikli 7 lõiget 2 (ELT L 195, lk 25), nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta otsus 2010/644/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413 (ELT L 281, lk 81), nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 961/2010, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 423/2007 (ELT L 281, lk 1), nõukogu 1. detsembri 2011. aasta otsus 2011/783/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413 (ELT L 319, lk 71), nõukogu 1. detsembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1245/2011, millega rakendatakse määrust nr 961/2010 (ELT L 319, lk 11), ja nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 961/2010 (ELT L 88, lk 1), osas, milles need õigusaktid puudutavad hagejat,

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees I. Pelikánová (ettekandja), kohtunikud K. Jürimäe ja M. van der Woude,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

kohtusekretär: ametnik J. Weychert,

arvestades kirjalikus menetluses ja 23. mai 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Bank Mellat on Iraani kommertspank.

2 Käesolev kohtuasi puudutab piiravate meetmete süsteemi, mis on kehtestatud selleks, et avaldada survet Iraani Islamivabariigile, et ta lõpetaks tuumarelvade leviku tõkestamise seisukohast tundliku tuumaenergiaalase tegevuse ja tuumarelvade kandesüsteemide väljatöötamise (edaspidi „tuumarelvade levik").

3 Hageja nimi kanti 26. juulil 2010 Iraani tuumarelvade levikut toetavate isikute loetellu, mis sisaldub nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsuse 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP (ELT L 195, lk 39), II lisas.

4 Seetõttu kanti hageja nimi nõukogu 26. juuli 2010. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 668/2010, millega rakendatakse määruse nr 423/2007 artikli 7 lõiget 2 (ELT L 195, lk 25), ka nõukogu 19. aprilli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 423/2007, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 103, lk 1), V lisas olevasse loetellu. Loetellu kandmise tagajärjel külmutati hageja rahalised vahendid ja majandusressursid.

5 Euroopa Liidu Nõukogu esitas otsuses 2010/413 järgmised põhjused:

„Bank Mellat on riigi omandis olev Iraani pank. Bank Mellat tegutseb järjekindlalt viisil, mis toetab ja hõlbustab Iraani tuuma- ja ballistiliste kanderakettide programmi. Pank on osutanud pangateenuseid ÜRO ja EL poolt loetletud üksustele, nende nimel või juhendamisel tegutsevatele üksustele või nende omandis või kontrolli all olevatele üksustele. Bank Mellat on panga First East Export Bank emapank, mis on loetletud [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni] Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1929".

6 Rakendusmääruses nr 668/2010 toodud põhjused on samad mis otsuses 2010/413 esitatud põhjused.

7 Nõukogu teavitas hagejat tema nime kandmisest otsuse 2010/413 II lisas olevasse loetellu ja määruse nr 423/2007 V lisas olevase loetellu 27. juuli 2010. aasta kirjaga.

8 Hageja palus 16. ja 24. augusti ning 2. ja 9. septembri 2010. aasta kirjas, et nõukogu teeks talle teatavaks asjaolud, mille alusel ta võttis hageja suhtes piiravad meetmed.

9 Vastuseks hageja taotlustele võimaldada tal tutvuda toimikuga edastas nõukogu talle 13. septembri 2010. aasta kirjaga koopiad liikmesriikide esitatud kahest ettepanekust piiravate meetmete võtmise kohta. Samuti määras ta hagejale 25. septembril 2010 lõppenud tähtaja märkuste esitamiseks seoses tema suhtes võetud piiravate meetmetega.

10 Hageja taotles 24. septembri 2010. aasta kirjaga nõukogult, et viimane vaataks uuesti läbi otsuse kanda hageja nimi otsuse 2010/413 II lisas ja määruse nr 423/2007 V lisas olevasse loetellu.

11 Nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta otsusega 2010/644/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP (ELT L 281, lk 81), jäeti hageja nimi kantuks otsuse 2010/413 II lisasse. Seda põhjendati järgmiselt:

„Bank Mellat tegutseb järjekindlalt viisil, mis toetab ja hõlbustab Iraani tuuma- ja ballistiliste kanderakettide programmi. Pank on osutanud pangateenuseid ÜRO ja EL poolt loetletud üksustele, nende nimel või juhendamisel tegutsevatele üksustele või nende omandis või kontrolli all olevatele üksustele. Bank Mellat on panga First East Export Bank emapank, mis on loetletud [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni] Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1929."

12 Kuna määrus nr 423/2007 tühistati nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta määrusega (EL) nr 961/2010, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 281, lk 1), lisas nõukogu hageja nime viimati nimetatud määruse VIII lisasse. Seetõttu külmutati hageja rahalised vahendid ja majandusressursid vastavalt selle määruse artikli 16 lõikele 2.

13 Määruses nr 961/2010 toodud põhjused on samad mis otsuses 2010/644 esitatud põhjused.

14 Nõukogu vastas hageja 24. septembri 2010. aasta kirjale 28. oktoobri 2010. aasta kirjaga, andes teada, et jätab pärast oma otsuse uuesti läbivaatamist rahuldamata hageja taotluse kustutada tema nimi otsuse 2010/413 II lisas olevast loetelust ja määruse nr 961/2010 VIII lisas olevast loetelust. Nõukogu täpsustas sellega seoses, et puuduvad piisavad tagatised selle kohta, et hageja ei osuta edaspidi pangandusteenuseid tuumarelvade leviku alases tegevuses osalevatele isikutele.

15 Vastureplliigi lisana edastas nõukogu hagejale koopia kolmandast ettepanekust piiravate meetmete kohaldamise kohta, mille esitas üks liikmesriik.

16 Hageja nime puudutavat kannet otsuse 2010/413 II lisas ja määruse nr 961/2010 VIII lisas ei mõjutanud asjaolu, et jõustus nõukogu 1. detsembri 2011. aasta otsus 2011/783/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413 (ELT L 319, lk 71) ja nõukogu 1. detsembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1245/2011, millega rakendatakse määrust nr 961/2010 (ELT L 319, lk 11).

17 Kuna määrus nr 961/2010 tunnistati kehtetuks nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määrusega (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 88, lk 1), siis kandis nõukogu hageja nime viimati nimetatud määruse IX lisasse. Seal esitatud põhjused on samad otsuses 2010/644 esitatutega. Seetõttu on hageja rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatud selle määruse artikli 23 lõike 2 alusel.

Menetlus ja poolte nõuded

18 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 7. oktoobril 2010.

19 Otsuse 2010/644 ja määruse nr 961/2010 vastuvõtmise tõttu muutis hageja Üldkohtu kantseleisse 5. novembril 2010 saabunud dokumendiga oma nõudeid.

20 Euroopa Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 14. jaanuaril 2011 avalduse astuda käesolevas asjas menetlusse nõukogu nõuete toetuseks. Üldkohtu neljanda koja esimees rahuldas menetlusse astumise avalduse 8. märtsi 2011. aasta määrusega.

21 Otsuse 2011/783 ja rakendusmääruse nr 1245/2011 vastuvõtmise tõttu muutis hageja Üldkohtu kantseleisse 6. veebruaril 2012 saabunud dokumendiga oma nõudeid.

22 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (neljas koda) avada suulise menetluse ja palus Üldkohtu kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltel esitada teatud dokumendid ning esitas neile kirjalikud küsimused. Pooled täitsid need nõuded.

23 Määruse nr 267/2012 vastuvõtmise tõttu muutis hageja Üldkohtu kantseleisse 16. aprillil 2012 saabunud dokumendiga oma nõudeid.

24 Provincial Investment Companies Association, Saba Tamin Investment, Common Investment Fund, Shirin Asal Food Industrial Group, Sorbon Industrial Production Group ja Individual Stock Association esitasid Üldkohtu kantseleisse 11. mail 2012 saabunud avalduse astuda menetlusse hageja toetuseks. Üldkohtu neljanda koja esimees jättis selle avalduse 16. mai 2012. aasta määrusega rahuldamata, kuna see oli esitatud hilinenult.

25 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 23. mai 2012. aasta kohtuistungil.

26 Hageja palub Üldkohtul:

— tühistada otsuse 2010/413 II lisa tabeli B punkt 4, rakendusmääruse 668/2010 lisa tabeli B punkt 2, otsuse 2010/644 lisa I osa tabeli B punkt 4, määruse nr 961/2010 VIII lisa tabeli B punkt 4, otsus 2011/783, rakendusmäärus nr 1245/2011 ja määruse nr 267/2012 IX lisa I osa tabeli B punkt 4 osas, milles need õigusaktid puudutavad teda;

— mõista kohtukulud välja nõukogult.

27 Nõukogu ja komisjon paluvad Üldkohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

28 Hageja esitab kolm väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust, hageja kaitseõigusi ja tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Teise väite kohaselt on hageja vastu piiravate meetmete võtmisel tehtud ilmne hindamisviga. Kolmanda väite kohaselt on rikutud hageja omandiõigust ja proportsionaalsuse põhimõtet.

29 Nõukogu ja komisjon vaidlevad vastu hageja esitatud väidete põhjendatusele. Lisaks rõhutavad nad, et Iraani riigi asutatud isikuna ei saa hageja tugineda põhiõigustega antavale kaitsele ja tagatistele.

30 Enne poolte esitatud erinevate väidete ja argumentide analüüsimisele asumist tuleb kontrollida, kas nõuete muutmine hageja poolt on lubatav.

Hageja nõuete muutmise analüüs

31 Nagu ilmneb eespool punktidest 11, 12 ja 17, on alates hagi esitamisest otsuse 2010/413 II lisas olev loetelu asendatud otsusega 2010/644 vastu võetud uue loeteluga, ning rakendusmäärusega nr 668/2010 muudetud määrus nr 423/2007 on tunnistatud kehtetuks ja asendatud määrusega nr 961/2010, mis omakorda on tunnistatud kehtetuks ja asendatud määrusega nr 267/2012. Lisaks tõdes nõukogu otsuse 2011/783 ja rakendusmääruse nr 1245/2011 põhjendustes sõnaselgelt, et ta vaatas otsuse 2010/413 II lisas oleva loetelu ja määruse nr 961/2010 VIII lisas oleva loetelu täielikult uuesti läbi ning jõudis järeldusele, et nende isikute, üksuste ja asutuste – sealhulgas hageja – suhtes, kelle nimi on neis loeteludes nimetatud, tuleb jätkuvalt kohaldada piiravaid meetmeid. Hageja muutis oma esialgseid nõudeid nii, et tema tühistamisnõue hõlmab lisaks otsusele 2010/413 ja

rakendusmäärusele nr 668/2010 ka otsust 2010/644, määrust nr 961/2010, otsust 2011/783, rakendusmäärust nr 1245/2011 ja määrust nr 267/2012 (edaspidi koos „vaidlustatud õigusaktid"). Nõukogu ja komisjon ei ole esitanud vastuväiteid hageja nõuete muutmisele.

32 Selles osas tuleb meenutada, et juhul, kui isikut otseselt ja isiklikult puudutav otsus või määrus asendatakse menetluse käigus samasuguse esemega aktiga, tuleb seda akti käsitleda uue asjaoluna, mis lubab hagejal oma nõudeid ja väiteid muuta. See, kui hagejalt nõutaks uue hagi esitamist, oleks vastuolus korrakohase õigusemõistmise põhimõtte ja menetlusökonoomia põhimõttega. Lisaks oleks ebaõiglane, kui asjaomane institutsioon saaks õigusakti peale liidu kohtule esitatud hagiavalduses sisalduvale kriitikale vastata, muutes vaidlustatud otsust või asendades selle teise otsusega, ning kohtumenetluses tugineda kohandatud või asendatud otsusele, võttes teiselt poolelt võimaluse laiendada oma esialgseid nõudeid ja väiteid nii, et need puudutaks hilisemat otsust, või esitada selle vastu täiendavaid nõudeid ja väiteid (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 23. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-256/07: People's Mojahedin Organization of Iran *vs.* nõukogu, EKL 2008, lk II-3019, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Sama järeldus kehtib ka niisuguste õigusaktide suhtes nagu otsus 2011/783 ja rakendusmäärus nr 1245/2011, milles selle sama otsuse või määrusega sõnaselgelt ette nähtud uuesti läbivaatamise menetluse tulemusel leitakse, et teatav otsus või määrus peab teatavaid isikuid jätkuvalt otseselt ja isiklikult puudutama.

34 Seetõttu tuleb käesoleval juhul asuda seisukohale, et hageja nõue tühistada teda puudutavas osas otsus 2010/644, määrus nr 961/2010, otsus 2011/783, rakendusmäärus nr 1245/2011 ja määrus nr 267/2012 on vastuvõetav (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 32 viidatud kohtuotsus People's Mojahedin Organization of Iran *vs.* nõukogu, punkt 47).

Hageja võimalus tugineda põhiõigustega antavale kaitsele ja tagatistele

35 Nõukogu ja komisjon väidavad, et liidu õiguse kohaselt ei saa kolmandate riikide asutatud juriidilised isikud tugineda põhiõigustega antavale kaitsele ja tagatistele. Kuna nende arvates on hageja Iraani riigi asutatud isik, leiavad nad, et seda reeglit tuleb talle kohaldada.

36 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et ei Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT 2010, C 83, lk 389) ega liidu esmane õigus ei sisalda sätteid, mis välistaks põhiõigustega tagatud kaitse andmise riikide asutatud juriidilistele isikutele. Vastupidi, nimetatud harta sätted, mis on asjakohased hageja esitatud väidete seisukohalt, ja eriti selle artiklid 17, 41 ja 47, tagavad „igaühe" õigused, ehk see sõnastus hõlmab ka juriidilisi isikuid, seal hulgas hagejat.

37 Nõukogu ja komisjon viitavad sellega seoses siiski 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK") artiklile 34, mis ei nimeta Euroopa Inimõiguste Kohtus vastuvõetavate hagide hulgas valitsusorganisatsioonide esitatud hagisid.

38 Samas on EIÕK artikkel 34 esiteks menetlusnorm, mis ei ole kohaldatav liidu kohtute menetlustele. Teiseks on vastavalt Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale selle normi eesmärk vältida seda, et mõni EIÕK osalisriik oleks viimati nimetatud kohtus ühtaegu nii hageja kui ka kostja (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas Islamic Republic of Iran Shipping Lines *vs.* Türgi, *Recueil des arrêts et décisions*, 2007-V, § 81). See põhjendus ei ole käesolevas asjas kohaldatav.

39 Nõukogu ja komisjon rõhutavad ka, et norm, millele nad viitavad, on põhjendatud asjaoluga, et riik peab tagama põhiõiguste austamise oma territooriumil, kuid ta ei saa olla ise nende õiguste kandja.

40 Sellegipoolest, isegi kui oletada, et see õigustus on kohaldatav riigisiseses kontekstis, ei ole asjaolul, et riik on oma territooriumil põhiõiguste austamise tagaja, tähtsust seoses nende õiguste ulatusega, mille kandjaks sellesama riigi asutatud juriidilised isikud võivad olla teiste riikide territooriumil.

41 Eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et liidu õigus ei sisalda sellist normi, mis takistaks kolmandate riikide asutatud juriidilistel isikutel enda kasuks tugineda põhiõigustega seotud kaitsele ja tagatistele. Nimetatud isikud võivad neile õigustele tugineda liidu kohtus niivõrd, kui need on ühildatavad juriidilise isiku olemusega.

42 Nõukogu ja komisjon ei ole samuti igal juhul esitanud asjaolusid, millest ilmneks, et hageja on tõepoolest Iraani riigi asutatud isik ehk üksus, kes osaleb avaliku võimu teostamises või kes osutab avalikku teenust ametiasutuste järelvalve all (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool punktis 38 viidatud kohtuotsus Islamic Republic of Iran Shipping Lines *vs.* Türgi, § 79).

43 Kõigepealt väidab nõukogu seoses sellega, et hageja osutab avalikku teenust Iraani ametiasutuste järelevalve all, kuna ta pakub Iraani majanduse toimimiseks vajalikke finantsteenuseid. Samas ei vaidlusta nõukogu hageja väiteid, et nende teenuste puhul on tegemist äritegevusega, mis toimub konkurentsile avatud sektoris ja mida reguleerivad üldkehtivad õigusnormid. Nendes tingimustes ei piisa pelgalt asjaolust, et see tegevus on vajalik teatava riigi majanduse toimimiseks, selleks, et selle tegevuse saaks kvalifitseerida avalikuks teenuseks.

44 Järgmiseks väidab komisjon, et asjaolu, et hageja on kaasatud tuumarelvade leviku alasesse tegevusse, näitab, et ta osaleb avaliku võimu teostamises. Sellise arutluskäigu puhul võtab aga komisjon faktiliseks lähtekohaks asjaolu, mille tõelevastavuse on hageja vaidlustanud ja mis on Üldkohtus toimuva vaidluse keskmes. Lisaks ei ole hageja väidetav kaasatus tuumarelvade leviku alasesse tegevusse, nii nagu see on kirjas vaidlustatud õigusaktides, osa riigivõimu teostamisest, vaid tuumarelvade leviku alases tegevuses osalevate üksustega sooritatud äritehingutest. Seetõttu ei õigusta see väide hageja kvalifitseerimist Iraani riigi asutatud isikuks.

45 Lõpetuseks leiab komisjon, et hageja on Iraani riigi asutatud isik, kuna viimasel on osalus hageja kapitalis. Pelgalt sellest asjaolust ei tulene aga, et hageja osaleb avaliku võimu teostamises või osutab avalikku teenust; pealegi on hageja esitatud teabe põhjal, millele nõukogu ja komisjon ei ole vastu vaielnud, tegemist vähemusosalusega.

46 Kõike eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et hagejal on enda kasuks õigus tugineda põhiõigustega antud kaitsele ja tagatistele.

Esimene väide, mille kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust, hageja kaitseõigusi ja tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

47 Oma esimeses väites on hageja seisukohal, et nõukogu on rikkunud põhjendamiskohustust, hageja kaitseõigusi ja tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, kuna esiteks ei edastanud ta hagejale piisavalt teavet, mis võimaldanuks hagejal esitada asjakohased märkused tema suhtes piiravate meetmete võtmise kohta ning teiseks tegi ta nii hageja suhtes piiravate meetmete võtmisele eelnenud menetluses kui ka nende meetmete perioodilise läbivaatamise menetluses mitu viga.

48 Nõukogu, keda toetab komisjon, ei pea hageja argumente põhjendatuks. Täpsemalt väidab ta, et hageja ei saa tugineda kaitseõiguste tagamise põhimõttele.

49 Esiteks on sobilik meelde tuletada, et õigusi kahjustava akti põhjendamise kohustuse – nagu see on ette nähtud ELTL artikli 296 teises lõigus ning praegusel juhul konkreetsemalt otsuse 2010/413 artikli 24 lõikes 3, määruse nr 423/2007 artikli 15 lõikes 3, määruse nr 961/2010 artikli 36 lõikes 3 ja määruse nr 267/2012 artikli 46 lõikes 3 – eesmärk on ühest küljest anda huvitatud isikule piisavalt teavet, et tal

oleks võimalik kindlaks teha, kas akt on põhjendatud või on selles tehtud viga, mis võimaldab liidu kohtus selle kehtivuse vaidlustada, ning teisest küljest võimaldada kohtul kontrollida selle akti seaduslikkust. Nii sätestatud põhjendamiskohustus kujutab endast liidu õiguse aluspõhimõtet, millest võib erandeid teha ainult ülekaalukatel põhjustel. Sellest tulenevalt tuleb põhjendused huvitatud isikule edastada põhimõtteliselt samal ajal tema õigusi kahjustava aktiga; põhjenduste puudumist ei saa õiguspäraseks muuta asjaolu, et huvitatud isik saab akti põhjendustest teada liidu kohtus algatatud kohtumenetluse raames (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 14. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-390/08: Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, EKL 2009, lk II-3967, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

50 Seetõttu ning vähemalt juhul, kui mõningate asjaolude teatavakstegemine ei ole vastuolus liidu või selle liikmesriikide julgeolekut või nende rahvusvaheliste suhete korraldamist puudutavate ülekaalukate põhjustega, on nõukogu kohustatud tegema üksusele, kelle suhtes on võetud piiravad meetmed, teatavaks spetsiifilised ja konkreetsed põhjused, mille tõttu nõukogu leiab, et neid meetmeid tuleb kohaldada. Ta peab nimetama need faktilised ja õiguslikud asjaolud, millest sõltub meetme õiguslik põhjendatus, ning kaalutlused, mille tõttu ta selle meetme on võtnud (vt selle kohta eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Lisaks peab põhjendus olema kohandatud asjaomase akti laadi ja selle vastuvõtmise kontekstiga. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ning seda huvi arvestades, mis võib olla akti adressaatidel või teistel isikutel, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab, selgituste saamiseks. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleks täpsustatud kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna põhjenduse piisavust tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades. Huve kahjustav akt on piisavalt põhjendatud, kui see on tehtud puudutatud isikule teadaolevas kontekstis, mis võimaldab tal tema suhtes võetud meetme ulatust mõista (vt selle kohta eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Teiseks on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kaitseõiguste ja eelkõige õiguse olla ära kuulatud tagamine kõigis üksuse vastu algatatud menetlustes, mille tulemusena võidakse vastu võtta tema huve kahjustav akt, liidu õiguse aluspõhimõte ning see tuleb tagada ka siis, kui asjaomast menetlust ei ole üldse reguleeritud (eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punkt 91 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Kaitseõiguste tagamise põhimõte nõuab ühelt poolt, et puudutatud üksusele tehtaks teatavaks, milliseid süüstavaid asjaolusid tema huve kahjustava akti põhjendamiseks kasutati. Teiselt poolt peab see üksus saama võimaluse esitada õigel ajal nende asjaolude kohta oma seisukoht (vt analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-228/02: Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran *vs.* nõukogu, EKL 2006, lk II-4665, punkt 93).

54 Mis puudutab esimest õigusakti, millega üksuse rahalised vahendid külmutati, siis kohtupraktika kohaselt peab süüstavate asjaolude teatavakstegemine toimuma kas akti vastuvõtmise ajal või niipea kui võimalik pärast akti vastuvõtmist, juhul kui see ei ole vastuolus liidu või selle liikmesriikide julgeolekut või nende rahvusvaheliste suhete korraldamist puudutavate ülekaalukate põhjustega. Kui puudutatud üksus seda taotleb, on tal ka õigus esitada oma seisukoht nende asjaolude kohta, kui akt on juba vastu võetud. Samadel tingimustel peab kõikidele hilisematele rahaliste vahendite külmutamise otsustele põhimõtteliselt eelnema teatamine uutest süüstavatest asjaoludest ja puudutatud üksusele antav võimalus esitada oma seisukoht (vt analoogia alusel eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran *vs.* nõukogu, punkt 137).

55 Olgu lisatud, et kui piisavalt täpsed andmed, mis võimaldavad puudutatud üksusel esitada tõhusalt oma seisukoha talle nõukogu poolt süüks pandavate asjaolude kohta, on teatavaks tehtud, siis ei eelda kaitseõiguste tagamise põhimõte, et nõukogul on kohustus omal algatusel võimaldada tutvuda tema toimikus sisalduvate dokumentidega. Nõukogu on kohustatud tagama juurdepääsu kõigile asjaomast

meedet puudutavatele mittekonfidentsiaalsetele haldusdokumentidele üksnes juhul, kui huvitatud pool seda taotleb (vt eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 Kolmandaks on tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte väljakujunenud kohtupraktika kohaselt liidu õiguse üldpõhimõte, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest ja on sätestatud ka EIÕK artiklites 6 ja 13 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47. Tõhus kohtulik kontroll tähendab seda, et liidu ametiasutus on kohustatud puudutatud üksusele teatama piirava meetme põhjendustest võimaluse korral kas meetme võtmise ajal või vähemalt nii kiiresti kui võimalik pärast meetme võtmist, et puudutatud üksus saaks tähtaegselt teostada oma kaebeõigust. Nimetatud põhjendustest teatamise kohustuse täitmist on tegelikult vaja nii selleks, et võimaldada isikutel, keda piiravad meetmed puudutavad, kaitsta oma õigusi parimates võimalikes tingimustes ja otsustada täielikult informeerituna, kas on tarvis pöörduda liidu kohtusse, kui ka selleks, et liidu kohus saaks täieulatuslikult teostada oma pädevusse kuuluvat kontrolli akti seaduslikkuse üle (vt selle kohta analoogia alusel Euroopa Kohtu 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6351, punktid 335–337 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Seda kohtupraktikat arvestades leiab Üldkohus, et argumente, mis pooled on esimese väite raames esitanud, tuleb analüüsida allpool kirjeldatud viies etapis. Esiteks tuleb analüüsida nõukogu ja komisjoni esitatud sissejuhatavat argumenti, mille kohaselt hageja ei saa tugineda kaitseõiguste tagamise põhimõttele. Teiseks tuleb analüüsida argumente, mis on ühelt poolt seotud põhjendamiskohustusega ja teiselt poolt hageja kaitseõiguste väidetava rikkumisega osas, mis puudutab esialgset teavitamist süüstavatest asjaoludest. Kolmandaks tuleb analüüsida neid argumente, mis on seotud hageja kaitseõiguste väidetava rikkumisega seoses nõukogu toimikuga tutvumisega. Neljandaks analüüsib Üldkohus argumente, mis ühelt poolt on seotud hageja kaitseõiguste väidetava rikkumisega osas, mis puudutab tema võimalust esitada oma seisukoht, ja teiselt poolt tema õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele väidetava rikkumisega. Viiendaks käsitletakse vigu, mis nõukogu asja uurimisel ja uuesti läbivaatamisel väidetavalt tegi.

Hageja võimalus tugineda kaitseõiguste tagamise põhimõttele

58 Nõukogu ja komisjon vaidlustavad kaitseõiguste tagamise põhimõtte kohaldatavuse käesolevas asjas. Viidates Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsusele kohtuasjas T-181/08: Tay Za *vs.* nõukogu (EKL 2010, lk II-1965, punktid 121–123), väidavad nad, et hagejat ei ole piiravates meetmetes nimetatud tema enda tegevuse pärast, vaid põhjusel, et ta kuulub tuumarelvade levikut toetavate isikute ja üksuste üldisesse kategooriasse. Järelikult ei olnud piiravate meetmete võtmise menetlust alustatud hageja vastu eespool punktis 52 viidatud kohtupraktika tähenduses ja ta ei saanud seega teostada kaitseõigusi või sai neid teostada üksnes piiratud ulatuses.

59 Nende argumentidega ei saa nõustuda.

60 Euroopa Kohus tühistas nimelt esiteks eespool punktis 58 viidatud kohtuotsuse Tay Za *vs.* nõukogu apellatsiooniastmes täielikult oma 13. märtsi 2012. aasta otsusega kohtuasjas C-376/10 P: Tay Za *vs.* nõukogu. Seetõttu ei ole selle kohtuotsuse järeldused enam osa liidu õiguskorrast ning seetõttu ei saa nõukogu ja komisjon neile tulemuslikult viidata.

61 Teiseks on otsuse 2010/413 artikli 24 lõigetes 3 ja 4, määruse nr 423/2007 artikli 15 lõikes 3, määruse nr 961/2010 artikli 36 lõigetes 3 ja 4 ning määruse nr 267/2012 artikli 46 lõigetes 3 ja 4 sätestatud normid, mis tagavad nende aktide alusel võetud piiravates meetmetes nimetatud üksuste kaitseõigused. Nende õiguste järgimise üle teostab kontrolli liidu kohus (vt selle kohta eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punkt 37).

62 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hageja võib käesolevas asjas tugineda eespool punktides 52–55 käsitletud kaitseõiguste tagamise põhimõttele.

Põhjendamiskohustus ja esialgne süüstavatest asjaoludest teavitamine

63 Kõigepealt tuleb märkida, et hindamaks, kas on täidetud põhjendamiskohustust ja kohustust edastada huvitatud üksusele talle süüks pandavad asjaolud, tuleb lisaks vaidlustatud õigusaktides sisalduvatele põhjustele võtta arvesse kolme ettepanekut piiravate meetmete võtmiseks, mis nõukogu hagejale edastas.

64 Nimelt nähtub neist ettepanekutest, nii nagu need hagejale edastati, esiteks, et need esitati liikmesriikide delegatsioonidele hageja suhtes piiravate meetmete võtmise kontekstis ning järelikult on nende puhul tegemist asjaoludega, mis on kõnealuste meetmete aluseks.

65 Teiseks vastab tõele, et kolmas ettepanek edastati hagejale alles pärast hagi esitamist ja pärast seda, kui ta oli oma nõudeid otsuse 2010/644 ja määruse nr 961/2010 vastuvõtmise järel kohandanud. Seetõttu ei saa see otsuse 2010/413, rakendusmääruse nr 668/2010, otsuse 2010/644 ja määruse nr 961/2010 põhjendusi õiguspäraselt täiendada. Sellele vaatamata võib seda arvesse võtta hilisemate õigusaktide ehk otsuse 2011/783, rakendusmääruse nr 1245/2011 ja määruse nr 267/2012 seaduslikkuse hindamisel.

66 Vaidlustatud õigusaktides on hagejaga seoses esitatud neli järgmist põhjendust:

— otsuse 2010/413 ja rakendusmääruse nr 668/2010 kohaselt on hageja riigi omandis olev pank (edaspidi „esimene põhjendus”);

— hageja tegutseb viisil, mis toetab ja hõlbustab Iraani tuuma- ja ballistiliste kanderakettide programmi (edaspidi „teine põhjendus”);

— hageja osutab pangandusteenuseid ÜRO ja EL loeteludes nimetatud üksustele, nende nimel või juhendamisel tegutsevatele üksustele või nende omandis või kontrolli all olevatele üksustele (edaspidi „kolmas põhjendus”);

— hageja on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1929 (2010) nimetatud äriühingu First East Export (edaspidi „FEE”) emaettevõtja (edaspidi „neljas põhjendus”).

67 Esimeses kahest 13. septembril 2010 edastatud ettepanekust piiravate meetmete võtmise kohta on osaliselt korratud vaidlustatud õigusaktides esitatud teist põhjendust. Lisaks on selles ära toodud kaks järgmist põhjendust:

— hageja osutab pangandusteenuseid Iraani aatomienergiaorganisatsioonile (edaspidi „AEOI”) ja Novin Energy Companyle (edaspidi „Novin”), kelle suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu on võtnud piiravad meetmed (edaspidi „viies põhjendus”);

— hageja haldab lennundustööstuse organisatsiooni ja Iraani varustamise eest vastutavate kõrgetemate ametnike kontosid (edaspidi „kuues põhjendus”).

68 Teises 13. septembril 2010 edastatud ettepanekus on põhiosas korratud vaidlustatud õigusaktide põhjendusi. Selles on lisatud üksainus põhjendus, mille kohaselt hageja olevat vähemalt alates aastast 2003 võimaldanud miljonite dollarite liikumist Iraani tuumaprogrammi (edaspidi „seitsmes põhjendus”).

69 Kolmas piiravate meetmete võtmise ettepanek, mis on lisatud vastureepliigile, ei sisalda täiendavaid asjaolusid võrreldes vaidlustatud õigusaktidega ja kahe 13. septembril 2010 edastatud ettepanekuga.

70 Hageja rõhutab, et need põhjendused ei täpsusta piisavalt tema suhtes piiravate meetmete võtmise põhjusi. Tema hinnangul tähendab see ebapiisavus ühtlasi tema kaitseõiguste rikkumist.

71 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab hageja argumentatsiooni põhjendatuse.

72 Esimene põhjendus on piisavalt täpne, kuna see võimaldab hagejal mõista, et nõukogu heidab talle ette Iraani riigi osalust tema kapitalis.

73 Teine ja kolmas põhjendus on seevastu väga ebamäärased, kuna need ei täpsusta ei hagejale etteheidetavat tegevust ega teisi puudutatud üksusi.

74 Neljas põhjendus on esitatud piisavalt selgelt, kuna see võimaldab hagejal mõista, et nõukogu heidab talle ette kontrolli teostamist FEE üle.

75 Sama kehtib ka viienda põhjenduse kohta, milles on määratletud üksused, kellele vaidlusalused finantsteenuseid väidetavalt osutati.

76 Viimaseks, kuues ja seitsmes põhjendus ei ole piisavalt täpsed, kuna kuuendas põhjenduses ei ole määratletud puudutatud isikuid ja seitsmendas põhjenduses ei ole kuidagi täpsustatud asjaomaseid üksusi ja tehinguid.

77 Eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et nõukogu on teise, kolmanda, kuuenda ja seitsmenda põhjenduse puhul rikkunud nii põhjendamiskohustust kui ka kohustust teha hagejale kui puudutatud isikule teatavaks talle süüks pandavad asjaolud. Seevastu ülejäänud põhjenduste puhul on neid kohustusi järgitud.

Toimikuga tutvumise võimaldamine

78 Nagu on tuvastatud eespool punktides 9 ja 15, edastas nõukogu hagejale 13. septembril 2010 kaks liikmesriikide tehtud ettepanekut piiravate meetmete võtmiseks ning hiljem vastureplii lisana kolmanda ettepaneku.

79 Hageja leiab, et see võimalus toimikuga tutvuda ei olnud piisav selleks, et ta saaks tõhusalt oma seisukoha esitada.

80 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab hageja argumentide põhjendatuse.

81 Sellega seoses tuleb toimikuga tutvumise võimaluse ulatuse osas märkida, et kohtu toimikus sisalduvatest materjalidest ei ilmne, et nõukogu oleks vaidlustatud õigusaktide vastuvõtmisel tuginenud muudele asjaoludele kui liikmesriikide esitatud kolmele ettepanekule. Neil asjaoludel ei saa nõukogule ette heita, et ta ei edastanud hagejale muid materjale.

82 Erinevalt kahest 13. septembri 2010. aasta kirjale lisatud ettepanekust piiravate meetmete võtmiseks edastati kolmas ettepanek hagejale seevastu alles vastureplii lisana ehk pärast selle tähtaja möödumist, mille nõukogu otsuse 2010/413 ja rakendusmääruse nr 668/2010 vastuvõtmisel hagejale oma seisukohtade esitamiseks andis, ning samuti pärast hagiavalduse esitamist ja otsuse 2010/644 ning määruse nr 961/2010 vastuvõtmist.

83 Nõukogu väidab sellega seoses veel, et ta edastas kolmanda ettepaneku hagejale kohe, kui oli selleks saanud ettepaneku teinud liikmesriigi nõusoleku.

84 Selle argumendiga ei saa aga nõustuda. Nimelt, kui nõukogu soovib teatava üksuse suhtes piiravate meetmete võtmiseks tugineda liikmesriigi esitatud asjaoludele, peab ta enne nende meetmete võtmist tagama, et need asjaolud oleks võimalik asjaomasele üksusele aegsasti edastada, et ta saaks oma seisukoha tõhusalt teatavaks teha.

85 Neil asjaoludel tuleb teha järeldus, et kuna nõukogu edastas kolmanda piiravate meetmete võtmise ettepaneku hagejale alles repliigi lisana, siis ta ei võimaldanud hagejal selle oma toimiku materjaliga aegsasti tutvuda, rikkudes seeläbi kaitseõigusi.

Hageja võimalus esitada tõhusalt oma seisukoht ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele

86 Esiteks rõhutab hageja, et tal ei olnud võimalust esitada tõhusalt oma seisukoht, ja igal juhul ei võtnud nõukogu arvesse märkusi, mis tal oli võimalik esitada.

87 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab hageja argumentide põhjendatuse.

88 Kõigepealt tuleb tõdeda, et pärast 26. juulil 2010 vastu võetud esimesi õigusakte, millega hageja rahalised vahendid külmutati, saatis hageja nõukogule 24. septembril 2010 kirja, kus ta selgitas oma seisukohta ja palus tema suhtes võetud piiravad meetmed lõpetada. Nõukogu vastas sellele kirjale 28. oktoobri 2010. aasta kirjaga. Järgmiseks, enne kui võeti vastu otsus 2011/783 ja rakendusmäärus nr 1245/2011, esitas hageja oma märkused nõukogule 29. augusti 2011. aasta kirjaga, millele nõukogu vastas 5. detsembril 2011. Lõpuks ei esita hageja argumente, millest ilmneks, et tal ei olnud enne määruse nr 267/2012 vastuvõtmist võimalik sama moodi esitada nõukogule uusi märkusi.

89 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et hagejal oli võimalik esitada tõhusalt oma seisukohad, välja arvatud osas, mis puudutab esiteks nõukogu esitatud teist, kolmandat, kuuendat ja seitsmendat põhjendust, mis on liiga ebamäärased (vt eespool punkt 77), ja teiseks vasturepliigi lisana edastatud piiravate meetmete võtmise ettepanekut, kuivõrd see ei olnud hageja käsutuses märkuste esitamise ajal (vt eespool punkt 82).

90 Mis puudutab esitatud märkuste arvesse võtmist, siis peab tõesti paika, et nõukogu 28. oktoobri 2010. aasta ja 5. detsembri 2011. aasta kirjades sisalduv vastus hageja argumentidele on napp. See ei muuda siiski tõsiasja, et nõukogu täpsustas 28. oktoobri 2010. aasta kirjas, et erinevalt hagejast leiab ta, et ei ole piisavalt tagatisi, et hageja ei osuta edaspidi pangandusteenuseid tuumarelvade levikut toetavatele isikutele ja üksustele. Ta kordas seda seisukohta 5. detsembri 2011. aasta kirjas.

91 Samuti ei ole vaidlustatud seda, et nõukogu kustutas otsusest 2010/644 ja määrusest nr 961/2010 märkuse, et hageja on riigi pank, kuivõrd hageja oli selle väite paikapidavusele vastu vaielnud.

92 Eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et erinevalt sellest, mida väidab hageja, võttis nõukogu hageja märkused uuesti läbivaatamise käigus arvesse.

93 Teiseks väidab hageja, et temale edastatud teabe ja dokumentide ebapiisavus mõjutas tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

94 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab selle argumendi põhjendatuse.

95 Sarnaselt eespool punktis 89 tõdetuga tuleb asuda seisukohale, et kuna hagejale isiklikult tehti teatavaks piisavalt täpsed põhjendused, ehk nõukogu esitatud esimene, neljas ja viies põhjendus, siis järgiti tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

96 Nõukogu esitatud teise, kolmanda, kuuenda ja seitsmenda põhjenduse ebamäärasus ning piiravate meetmete võtmise kolmanda ettepaneku hilinenud edastamine kujutavad seevastu endast hageja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumist.

Vead nõukogu läbiviidud uurimises

97 Hageja väidab, et nõukogu ei uurinud käesoleva asja asjaolusid tõeliselt, vaid piirdus liikmesriikide esitatud ettepanekute vastuvõtmisega. See viga tehti nii hagejat puudutavate piiravate meetmete vastuvõtmisele eelnenud uurimisel kui ka nende samade meetmete perioodilisel läbivaatamisel.

98 Lisaks ilmneb hageja väitel organisatsiooni Wikileaks avalikustatud diplomaatilisest kirjavahetusest (edaspidi „diplomaatiline kirjavahetus"), et liikmesriikidele ning eriti Ühendkuningriigile avaldas survet Ameerika Ühendriikide valitsus, kes soovis, et Iraani üksuste suhtes võetaks piiravad meetmed. See asjaolu heidab aga kahtlusevarju võetud meetmete ja nende vastuvõtmise menetluse seaduslikkusele.

99 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab hageja argumentide põhjendatuse. Eelkõige väidab ta, et diplomaatilist kirjavahetust ei ole tarvis arvesse võtta.

100 Kõigepealt olgu märgitud, et õigusaktid, millega võetakse piiravad meetmed väidetavalt tuumarelvade levikut toetavate üksuste suhtes, on nõukogu aktid, mistõttu nõukogu peab tagama, et nende võtmine on õigustatud. Seetõttu peab nõukogu esimese piiravaid meetmeid kohaldava õigusakti vastuvõtmisel uurima talle liikmesriigi või liikmesriikide või liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja poolt otsuse 2010/413 artikli 23 lõike 2 alusel esitatud teabe ja tõendite asjakohasust ja põhjendatust. Sama üksust puudutavate järgmiste õigusaktide vastuvõtmisel peab nõukogu vastavalt sama otsuse artikli 24 lõikele 4 puudutatud üksuse esitatud märkuste põhjal uuesti läbi vaatama kõnealuste meetmete jõussejätmise vajaduse.

101 Käesolevas asjas ei sisaldu toimikus ühest küljest ühtegi asjaolu, millest ilmneks, et nõukogu kontrollis enne otsuse 2010/413 ja rakendusmääruse nr 668/2010 vastuvõtmist talle hageja kohta esitatud teabe ja tõendite asjakohasust ja põhjendatust. Neis õigusaktides sisalduv väär märkus, mille kohaselt hageja on riigile kuuluv pank ning mille ebatäpsust nõukogu ei ole vaidlustanud, tõendab pigem vastupidi, et sellekohast kontrollimist ei toimunud.

102 Teisest küljest ilmneb eespool punktidest 90–92, et hilisemate õigusaktide vastuvõtmisel vaatas nõukogu käesoleva juhtumi asjaolud hageja märkuste põhjal uuesti läbi, kuna ta kustutas märkuse, et hageja on riigile kuuluv pank ning kuna ta on selgitanud oma argumentatsiooni seoses tuumarelvade levikut toetavatele üksustele osutatud finantsteenustega.

103 Teiseks, mis puudutab diplomaatilist kirjavahetust, siis isegi kui lugeda tõendatuks asjaolu, et teatavatele liikmesriikidele avaldati diplomaatilist survet, ei anna pelgalt see asjaolu alust arvata, et samad surveavaldused mõjutasid nõukogu vastu võetud vaidlustatud õigusakte või nende vastuvõtmisel nõukogu läbiviidud uurimist.

104 Neil asjaoludel tuleb nõustuda hageja argumentidega osas, mis puudutab seoses otsusega 2010/413 ja rakendusmäärusega nr 668/2010 nõukogu läbiviidud uurimises sisalduvaid vigu, ning lükata hageja sellekohased argumendid ülejäänud osas tagasi.

105 Arvestades eespool punktides 47–104 käsitletut, tuleb kõigepealt märkida, et nõukogu on rikkunud hageja kaitseõigusi ja tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, kuna ta ei edastanud talle aegsasti ettepanekut piiravate meetmete võtmiseks, mis oli lisatud repliigile. Kuna komisjon lähtus sellest ettepanekust kõikide hagejat puudutavate vaidlustatud õigusaktide alusena, ning arvestades selle ettepaneku hagejale edastamise kuupäeva, puudutab kõnealune viga otsust 2010/413, rakendusmäärust nr 668/2010, otsust 2010/644 ja määrust nr 961/2010, niivõrd kui need õigusaktid puudutavad hagejat.

106 Järgmiseks, nõukogu ei järginud otsuse 2010/413 ja rakendusmääruse nr 668/2010 vastuvõtmisel kohustust kontrollida talle hageja kohta esitatud teabe ja tõendite asjakohasust ja põhjendatust, mistõttu nimetatud õigusaktid on ebaseaduslikud.

107 Lõpuks, nõukogu on rikkunud põhjendamiskohustust osas, mis puudutab hageja suhtes esitatud teist, kolmandat, kuuendat ja seitsmendat põhjendust. Sellele vaatamata ei õigusta see asjaolu otsuse 2011/783, rakendusmääruse nr 1245/2011 ja määruse nr 267/2012 tühistamist, kuna nõukogu esitatud erinevad põhjendused on üksteisest sõltumatud ja piisavalt täpsed. See tähendab üksnes, et teist, kolmandat, kuuendat ja seitsmendat põhjendust ei saa arvesse võtta hagejat puudutavate piiravate meetmete põhjendatust käsitleva teise väite analüüsimisel.

108 Kõike eelnevat arvestades tuleb esimese väitega nõustuda osas, milles selle eesmärk on otsuse 2010/413, rakendusmääruse nr 668/2010, otsuse 2010/644 ja määruse nr 961/2010 tühistamine osas, milles need õigusaktid puudutavad hagejat; ülejäänud osas tuleb see väide tagasi lükata.

Teine väide, mille kohaselt hagejat puudutavate piiravate meetmete võtmisel on tehtud ilmne hindamisviga

109 Hageja väidab, et põhjenduste puhul, mis nõukogu temaga seoses esitas ning mis on loetletud eespool punktides 66–69, ei ole täidetud otsuses 2010/413, määruses nr 423/2007, määruses nr 961/2010 ja määruses nr 267/2012 ette nähtud tingimused ning need ei ole tõenditega kinnitatud. Seetõttu on nõukogu nende põhjenduste alusel hageja suhtes piiravaid meetmeid võttes teinud ilmse hindamisvea.

110 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab hageja argumendid.

111 Vastavalt kohtupraktikale hõlmab sellise õigusakti seaduslikkuse kohtulik kontroll, millega üksuse suhtes on võetud piiravad meetmed, akti põhjendamiseks esitatud faktide ja asjaolude hindamist ning selle hinnangu aluseks olevate tõendite ja teabe kontrollimist. Vaidlustamise korral peab nõukogu need esitama, et liidu kohus saaks neid kontrollida (vt selle kohta eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran *vs.* nõukogu, punktid 37 ja 107).

112 Seda kohtupraktikat silmas pidades ning arvestades põhjenduse puudumist hageja suhtes esitatud teise, kolmanda, kuuenda ja seitsmenda nõukogu põhjenduse puhul (vt eespool punkt 107), tuleb piirduda esimese, neljanda ja viienda põhjenduse põhjendatuse kontrollimisega.

113 Esimese põhjenduse kohta, mis on esitatud ainult otsuses 2010/413 ja rakendusmääruses nr 668/2010, on nüüdseks tõendatud, et hageja ei ole riigile kuuluv pank. Seetõttu rajaneb esimene põhjendus vääral faktilisel eeldusel ning see ei saa õigustada otsusega 2010/413 ja rakendusmäärusega nr 668/2010 hageja suhtes võetud piiravaid meetmeid.

114 Mis puudutab teist põhjendust, siis peab tõesti paika, et hageja tütarettevõtja FEE, kelles hagejal on 100% osalus, on toodud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1929 (2010).

115 Samas ilmneb sellest resolutsioonist esiteks, et piiravate meetmete võtmist FEE suhtes põhjendati üksnes hageja väidetava kaasatusega tuumarelvade leviku alasesse tegevusse.

116 Seda kaasatust tuumarelvadealases tegevuses on resolutsioonis 1929 (2010) teiselt poolt kirjeldatud ebatäpses sõnastuses, mis põhiosas vastab nõukogu esitatud seitsmendale põhjusele, ehk „[s]eitsme viimase aasta jooksul on [hageja] võimaldanud tuumarelva-, raketi- ja kaitseprogrammiga seotud Iraani üksustel teostada tehinguid mitmete sadade miljonite dollarite väärtuses”.

117 Neil asjaoludel tuleb teha järeldus, et ühelt poolt rajaneb neljas põhjendus tühjadel väidetel ja teisest küljest ei ole selle puhul tegemist hagejat otseselt puudutavatest põhjendusest sõltumatu põhjendusega. Seetõttu ei saa see õigustada piiravate meetmete võtmist hageja suhtes.

118 Mis puudutab viiendat põhjendust, siis hageja vaidlustab teenuste osutamise AEOI-le. Nõukogu ei ole aga esitanud teavet ega tõendeid, mis kinnitaks, et neid teenuseid osutati. Seetõttu tuleb teha järeldus, et ka AEOI-d puudutavad väited ei õigusta piiravate meetmete võtmist hageja suhtes.

119 Hageja möönab seevastu, et ta on osutanud kontode haldamise teenust Novinile, kelle suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu kehtestas piiravad meetmed alates 24. märtsist 2007, kuna väidetavalt osales Novin tuumarelvade leviku alases tegevuses. Hageja selgitab siiski, et esiteks ta ei olnud teadlik Novini kaasatusest tuumarelvade leviku toetamisse, kuna osutatud teenused ei olnud sellega seotud. Teiseks väidab hageja, et pärast seda, kui Novini suhtes võeti piiravad meetmed, piiras ta järjest enam oma suhteid temaga, kuni lõpetas need täielikult.

120 Nõukogu, keda toetab komisjon, vastab, et see, et hageja osutas Novinile teenuseid, õigustab hageja suhtes piiravate meetmete võtmist, kui võtta arvesse ohtu, et tulevikus toetab ta samamoodi teisi loetellu kantud üksusi. Selles osas ei ole tähtsust asjaolul, et hageja teadis või oleks võinud teada, et Novin oli tegelikult kaasatud tuumarelvade leviku alasesse tegevusse või et asjaomased tehingud olid sellega seotud.

121 Poolte argumentatsiooni arvestades tuleb kontrollida, kas teenused, mida hageja Novinile osutas, kujutasid endast – nii nagu väidab nõukogu – tuumarelvade leviku toetamist otsuse 2010/413, määruse nr 423/2007, määruse nr 961/2010 ja määruse nr 267/2012 tähenduses.

122 Sellega seoses tuleb sissejuhatuseks meelde tuletada, et vastavalt määruse nr 423/2007 artiklile 18, määruse nr 961/2010 artiklile 39 ja määruse nr 267/2012 artiklile 49 kohaldatakse neid määrusi liidu territooriumil, sealhulgas õhuruumis, liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate õhusõidukite ja laevade pardal, kõikide liikmesriikide kodanike suhtes liidu territooriumil ja väljaspool seda, liidu territooriumil või väljaspool seda asuvate juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste suhtes, mis on asutatud või moodustatud liikmesriigi õiguse alusel, ning juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste äritegevuse suhtes, mis tervikuna või osaliselt toimub liidu territooriumil.

123 Seega ei tekita määrus nr 423/2007, määrus nr 961/2010 ja määrus nr 267/2012 väljaspool liitu toimuvate tehingute puhul õiguslikke kohustusi niisugusele kolmandas riigis selle kolmanda riigi õiguse alusel asutatud finantsasutusele (edaspidi „välismaa finantsasutus”), nagu seda on hageja. Järelikult ei ole selline finantsasutus nimetatud määruste kohaselt kohustatud külmutama tuumarelvade leviku alases tegevuses osalevate üksuste rahalisi vahendeid.

124 See ei muuda siiski tõsiasja, et kui välismaa finantsasutus osaleb tuumarelvade leviku alases tegevuses, on sellega otseselt seotud või toetab seda, siis võidakse tema selliste liidu territooriumil asuvate rahaliste vahendite ja majandusressursside suhtes, mida on kasutatud tervikuna või osaliselt liidu territooriumil toimunud majandustehingus või mida käsutavad liikmesriikide kodanikud või liikmesriigi õiguse alusel asutatud või moodustatud juriidilised isikud, üksused või asutused, kohaldada piiravaid meetmeid määruse nr 423/2007, määruse nr 961/2010 ja määruse nr 267/2012 alusel.

125 Sellest järeldub, et välismaa finantsasutuse huvides on tagada, et ta ei osaleks tuumarelvade leviku alases tegevuses, ei oleks sellega otseselt seotud ega toetaks seda eelkõige mõnele sellesse levikusse kaasatud üksusele finantsteenuste osutamise kaudu. Seetõttu juhul, kui ta teab või võib mõistlikult arvata, et mõni tema klientidest on kaasatud tuumarelvade levikusse, peab ta lõpetama viivitamatult sellele kliendile finantsteenuste osutamise, arvestades kohaldatavaid õiguslikke kohustusi, ning talle uusi teenuseid mitte osutama.

126 Käesolevas asjas ei ole nõukogu vaidlustanud seda, et hageja osutas Novinile teenuseid Iraani riigi territooriumil ning niisiis reguleerib nende suhet Iraani õigus.

127 Seetõttu tuleb kontrollida, kas hageja tegutses viivitamatult, et lõpetada finantsteenuste osutamine Novinile, arvestades Iraani õigusest tulenevaid kohustusi, kui ta sai teada või võis mõistlikult arvata, et Novin on kaasatud tuumarelvade levikusse.

128 Sellega seoses vaidleb hageja vastu väitele, et ta oli teadlik Novini kaasatusest tuumarelvade leviku alasesse tegevusse enne seda, kui Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu võttis Novinit puudutavad piiravad meetmed. Kuna nõukogu ei ole esitanud eespool punktis 111 viidatud kohtupraktika kohaselt nõutavat täpset ja konkreetset teavet või tõendusmaterjali, mis kinnitaks, et hageja teadis või võis mõistlikult arvata, et Novin osales tuumarelvade leviku alases tegevuses juba teataval varasemal kuupäeval, siis tuleb selles küsimuses arvestada hageja väiteid.

129 Seoses Novinit puudutavate piiravate meetmete võtmisest hilisema perioodiga väidab hageja, et ta koostas viivitamata siseringkirja, kohustades oma töötajaid teavitama Novinit, et hageja ei saa talle enam teenuseid osutada. Pärast seda ei ole Novinile osutatud ühtegi teenust ja ei ole täidetud tema ühtegi uut korraldust. Hageja piirdus Novini kontodelt nende maksete tegemisega, mille aluseks olid enne Novini suhtes piiravate meetmete võtmist täitmisele kuulunud korraldused, tšekid ja vekslid, tingimusel et need maksed ei olnud seotud tuumarelvade leviku või varade soetamisega üldiselt. Kui vahendid kontodelt teostatud maksete tulemusel lõppesid, siis hageja sulges kontod. Võimalikud kontojäägid, mis ei olnud suured, tagastati Novinile.

130 Nõukogu ja komisjon ei vaidlusta seda, et hageja direktori kirjaliku tunnistusega tõendatud ülevaade faktilistest asjaoludest vastab tõele.

131 Mis puudutab küsimust, kas hageja võetud meetmed on eespool punktis 124 käsitletud kriteeriumi arvestades piisavad, siis tuleb asuda seisukohale, et kontohaldusteenuse eripära arvestades on hageja näidanud, et saades teada Novini kaasatusest tuumarelvade leviku alasesse tegevusse, asus ta viivitamata tegutsema, et lõpetada talle finantsteenuste osutamine.

132 Selles osas on ühelt poolt tõsi, et hageja teostas Novini kontodelt makseid ka pärast nimetatud piiravatest meetmetest teadasaamist.

133 Sellele vaatamata selgitab hageja, ilma et nõukogu ja komisjon talle vastu vaidleks, et tulenevalt kohustustest, mis tal Novini suhtes olid, pidi ta teostama makseid, mis tulenesid varasematest korraldustest, tšekkidest ja vekslitest.

134 Sellega seoses tuleb märkida, et otsuse 2010/413 artikli 20 lõige 6, määruse nr 423/2007 artikkel 9, määruse nr 961/2010 artikkel 18 ja määruse nr 267/2012 artikkel 25 lubavad sisuliselt, et puudutatud üksuste rahalised vahendid või majandusressursid võib vabastada, et teha makseid, mis tulenevad enne nende loetellu lisamist võetud kohustustest, tingimusel et need maksed ei ole seotud tuumarelvade levikuga. Neil asjaoludel ei saa nõuda hagejalt, kes ei olnud käesolevas asjas eespool viidatud õigusaktide põhjal kohustatud Novini rahalisi vahendeid külmutama – nagu nähtub eespool punktidest 123 ja 126 –, et ta kohaldaks Novini suhtes rangemat korda.

135 Nõukogu ja komisjon ei väida aga isegi mitte seda, et asjaomased maksed olid seotud tuumarelvade levikuga.

136 Teiselt poolt möönab hageja, et tagastas Novinile võimalikud kontojäägid. Samas täpsustab ta, ilma et nõukogu või komisjon talle vastu vaidleks, et tal ei olnud õigust asjaomaseid kontojääke kinni pidada.

137 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et ei teenused, mida hageja osutas Novinile enne Novinit puudutavate piiravate meetmete võtmist, ega see, kuidas hageja oma ärisuhted Noviniga lõpetas, ei kujuta endast tuumarelvade leviku toetamist otsuse 2010/413, määruse nr 423/2007, määruse nr 961/2010 ja määruse nr 267/2012 tähenduses.

138 Seetõttu ei õigusta need asjaolud piiravate meetmete võtmist hageja suhtes.

139 Kuna ei esimene, neljas ega viies nõukogu esitatud põhjendus ei õigusta hagejat puudutavate piiravate meetmete võtmist, siis tuleb teise väitega nõustuda.

140 Kõike eelnevat arvestades tuleb vaidlustatud õigusaktid tühistada osas, milles need puudutavad hagejat, ilma et oleks vaja analüüsida kolmandat väidet proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise kohta.

Kohtukulud

141 Üldkohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, mõistetakse kohtukulud vastavalt hageja nõudele välja nõukogult.

142 Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astunud institutsioonid ise oma kohtukulud. Seega kannab komisjon ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. Tühistada Bank Mellatit puudutavas osas:

— **nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsuse 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP, II lisa tabeli B punkt 4;**

— **nõukogu 26. juuli 2010. aasta rakendusmääruse (EL) nr 668/2010, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 423/2007 (mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artikli 7 lõiget 2, lisa tabeli B punkt 2;**

— **nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta otsuse 2010/644/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, lisa I osa tabeli B punkt 4;**

— **nõukogu 25. oktoobri 2010. aasta määruse (EL) nr 961/2010, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 423/2007, VIII lisa tabeli B punkt 4;**

— **nõukogu 1. detsembri 2011. aasta otsus 2011/783/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413;**

— **nõukogu 1. detsembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1245/2011, millega rakendatakse määrust nr 961/2010;**

— **nõukogu 23. märtsi 2012. aasta määruse (EL) nr 267/2012, milles käsitletakse Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 961/2010, IX lisa I osa tabeli B punkt 4.**

2. **Jätta Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud tema enda kanda ja ühtlasi mõista temalt välja Bank Mellati kohtukulud.**

3. **Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.**

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. jaanuaril 2013 Luxembourgis.

Allkirjad